

Datum van
inontvangstneming

:

07/03/2018

Zaak C-47/18

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

26 januari 2018

Verwijzende rechter:

Oberlandesgericht Wien (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 januari 2018

Verzoekende partij:

Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad

Verwerende partij:

█ als curator in het faillissement van Alpine Bau GmbH

Voorwerp van het hoofdgeding

Insolventierecht, internationale rechterlijke bevoegdheid

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

Vraag 1:

Dient artikel 1, lid 2, onder b), van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (executieverordening 2012), aldus te worden uitgelegd dat een

zogenoemde Prüfungsklage naar Oostenrijks recht (eis gericht op de verificatie van vorderingen) in de zin van artikel 1, lid 2, onder b), executieverordening 2012 het faillissement betreft en om die reden is uitgesloten van de materiële werkingssfeer van deze verordening?

Vraag 2a (alleen voor het geval dat vraag 1 bevestigend wordt beantwoord):

Dient artikel 29, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (executieverordening 2012), analoog te worden toegepast op binnen de werkingssfeer van de insolventieverordening [verordening nr. 1346/2000] vallende samenhangende vorderingen?

Vraag 2b (alleen voor het geval dat vraag 1 ontkennend of vraag 2a bevestigend wordt beantwoord):

Dient artikel 29, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (executieverordening 2012), aldus te worden uitgelegd dat er sprake is van een vordering op grond van dezelfde aanspraak tussen dezelfde partijen, indien een schuldeiser – verzoekster – die een (in wezen) identieke vordering in de Oostenrijkse hoofdinsolventieprocedure en in de Poolse secundaire insolventieprocedure heeft ingediend welke door de betrokken curator (op de meeste punten) werd betwist, allereerst in Polen tegen de curator aldaar in de secundaire insolventieprocedure en aansluitend in Oostenrijk tegen de curator in de hoofdinsolventieprocedure – verweerder – eisen instelt tot vaststelling van het bestaan van vorderingen die voor een bepaald bedrag op het vermogen van de schuldenaar kunnen worden verhaald?

Vraag 3a:

Dient artikel 41 van verordening (EU) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures (insolventieverordening), aldus te worden uitgelegd dat is voldaan aan het vereiste van opgave van „aard, datum van ontstaan en bedrag van de vordering”, indien de schuldeiser die in een andere lidstaat gevestigd is dan de staat waar de procedure is geopend – verzoekster –, bij de indiening van zijn vordering in de hoofdinsolventieprocedure – zoals in casu –

- a) ermee volstaat de vordering met opgave van een concreet bedrag, maar zonder mededeling van een datum van ontstaan te omschrijven (bijvoorbeeld als „vordering van de onderaannemer JSV Slawomir Kubica voor de uitvoering van wegwerkzaamheden”);
- b) weliswaar geen datum van ontstaan van de vordering opgeeft, maar uit de in het kader van de indiening van de vordering overgelegde bijlagen een datum van

ontstaan (bijvoorbeeld op grond van de op de overgelegde factuur vermelde datum) kan worden afgeleid?

Vraag 3b:

Dient artikel 41 van verordening (EU) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures (insolventieverordening), aldus te worden uitgelegd dat deze bepaling zich niet verzet tegen toepassing van in het concrete geval gunstiger bepalingen voor de indienende schuldeiser die is gevestigd in een andere lidstaat dan de staat waar de procedure is geopend, – zoals bepalingen inzake de vereiste opgave van een datum van ontstaan?

Relevante Unierechtelijke bepalingen

Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, inzonderheid artikelen 1 en 29

Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures, inzonderheid artikelen 3, 32, 39 en 41

Relevante nationale bepalingen

Insolvenzordnung (Oostenrijkse insolventiewet) in de versie zoals van toepassing op de feiten van het hoofdgeding, inzonderheid §§ 102 tot en met 105 en 108 tot en met 112

Korte weergave van de feiten en de procedure

- 1 Verzoekster is de verantwoordelijke Poolse dienst voor het wegverkeer. In het kader van een openbare aanbesteding heeft zij de Oostenrijkse onderneming Alpine Bau GmbH (hierna: „schuldenares”) belast met de uitvoering van meerdere wegenbouwprojecten in Polen. In de betreffende overeenkomsten waren telkens nauwkeurige regelingen opgenomen voor in het geval van vertragingen te betalen contractuele schadevergoeding.
- 2 Op 19 juni 2013 werd bij het Handelsgericht Wien een insolventieprocedure ingeleid inzake het vermogen van de schuldenares. Hierbij werd bekend gemaakt dat het ging om een hoofdinsolventieprocedure in de zin van verordening nr. 1346/2000.
- 3 In het kader van deze procedure heeft verzoekster vanaf 16 augustus 2013 tot in het jaar 2016 achtereenvolgens verschillende vorderingen ingediend. In dit verband voerde zij aan dat zij, aangezien de schuldenares haar contractuele verplichtingen niet was nagekomen, de wegwerkzaamheden deels opnieuw had

moeten aanbesteden. Bovendien heeft zijzelf in plaats van de schuldenares de omgeving van de wegwerkzaamheden moeten beveiligen. Hierdoor heeft zij aanzienlijke schade geleden.

- 4 Om haar vorderingen te bewijzen, heeft verzoekster tal van overeenkomsten en facturen ingediend. Bij het indienen van de vorderingen zelf werd weliswaar steeds het bedrag, maar niet het precieze tijdstip van het ontstaan van de vordering vermeld.
- 5 In Polen werd door de Sad Rejonowy Poznań (districtsrechtbank Poznan) een secundaire insolventieprocedure tegen de schuldenares geopend. In deze procedure heeft verzoekster op 16 mei 2014 een vordering ten bedrage van 332 701 360,94 Poolse Zloty (PLN) en op 16 juni 2015 een andere vordering ten bedrage van 18 972 335,17 PLN ingediend. De curator heeft de ingediende vorderingen voor het overgrote gedeelte betwist.
- 6 Op 1 april 2015 heeft verzoekster bij de Sad Rejonowy Poznań-Stare Miasto (districtsrechtbank Poznan, Oude Stad, Polen) een eis ingesteld tot vaststelling van een vordering ten bedrage van 309 663 865 PLN. De schuldenares heeft op dezelfde dag bij dezelfde rechter beroep ingesteld tegen de erkenning van een vordering ten bedrage van 23 037 496,51 PLN. Beide procedures werden gevoegd en zijn thans nog aanhangig.
- 7 Ook in de Oostenrijkse hoofdinsolventieprocedure heeft de curator – thans verweerder in het hoofdgeding – de ingediende vorderingen voor het overgrote deel betwist. Daarop heeft verzoekster op 31 oktober 2016 bij het Handelsgericht Wien een eis ingesteld tot vaststelling van een op het vermogen van de schuldenares te verhalen vordering ten bedrage van 64 784 879,43 EUR (omgerekend op basis van een bedrag in PLN) en daarbij in wezen haar in het kader van de indiening van de vorderingen aangevoerde argumenten herhaald. Bovendien heeft zij verzocht om schorsing van de procedure totdat in de in Polen aanhangige procedure bij gewijsde is beslist. Ter motivering gaf zij aan dat beide procedures betrekking hadden op dezelfde aanspraken „met hooguit praktisch te verwaarlozen uitzonderingen”.
- 8 Het Handelsgericht Wien heeft de eis bij deelvonnis van 25 juli 2017 voor een bedrag van 265 132,81 EUR afgewezen. Daarbij heeft het niet beslist over het verzoek om schorsing. Tegen dit vonnis heeft verzoekster hoger beroep ingesteld bij de verwijzende rechter.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 9 Verzoekster is van mening dat zij het bestaan van haar vorderingen voldoende heeft aangetoond. De procedure dient echter met het oog op de in Polen aanhangige procedure noodzakelijkerwijs te worden geschorst, aangezien is voldaan aan de in artikel 29 van verordening nr. 1215/2012 genoemde voorwaarden.

-
- 10 Verweerder concludeert tot verwerping van het beroep. Hij is van mening dat de vorderingen in het kader van de indiening ervan niet voldoende waren gefundeerd en geconcretiseerd. Deze gebreken kunnen niet worden hersteld door middel van aanvullende argumenten in het kader van de beroepsprocedure. Het verzoek om schorsing dient te worden afgewezen, aangezien verordening nr. 1215/2012 helemaal niet van toepassing is, aldus verweerder. Bovendien is er geen sprake van identiteit van de partijen, aangezien de eis telkens tegen verschillende curatoren is ingesteld. Een concentratie van procedures bij een van de insolventierechters zou bovendien in strijd zijn met de basisstructuur van verordening nr. 1346/2000, die uitdrukkelijk toestaat dat parallel vorderingen worden ingediend in hoofd- en secundaire insolventieprocedures en die daarmee op de koop toeneemt dat de vorderingen ook parallel worden getoetst.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 11 Ten aanzien van het verzoek om de procedure overeenkomstig artikel 29 van verordening nr. 1215/2012 te schorsen, rijst allereerst de vraag of deze verordening in casu überhaupt van toepassing is. Dit hangt ervan af of een zogenoemde „Prüfungsklage” overeenkomstig § 110 van de Insolvenzordnung (hierna: „IO”) waarbij wordt verzocht om een betwiste vordering met het oog op een insolventieprocedure te erkennen, onder artikel 1, lid 2, onder b), van verordening nr. 1215/2012 valt en om die reden is uitgesloten van de materiële werkingssfeer van deze verordening (vraag 1). Deze vraag heeft het Hof nog nooit behandeld.
- 12 Volgens vaste rechtspraak van het Hof dient artikel 3, lid 1, van verordening nr. 1346/2000 aldus te worden uitgelegd dat het de lidstaat op het grondgebied waarvan de insolventieprocedure is geopend, voor „samenhangende vorderingen” die rechtstreeks uit een insolventieprocedure voortvloeien en daarmee nauw samenhangen, een grensoverschrijdende bevoegdheid verleent (arrest van 11 juni 2015, Comité d’entreprise de Nortel Networks e.a., C-649/13, EU:C:2015:384, punten 27 en 31). Elke overlapping tussen verordening nr. 1215/2012 en verordening nr. 1346/2000 dient te worden vermeden. Bijgevolg valt een vordering die binnen de werkingssfeer van artikel 3, lid 1, van verordening nr. 1346/2000 valt, niet binnen de werkingssfeer van verordening nr. 1215/2012 (arrest van 4 december 2014, H, C-295/13, EU:C:2014:2410, punt 31).
- 13 Het Hof heeft meermaals beslist dat de werkingssfeer van verordening nr. 1346/2000 niet ruim mag worden uitgelegd (laatstelijk arrest van 20 december 2017, ■■■■■ e.a., C-649/16, EU:C:2017:986, punt 25). De doorslaggevende factor is niet de procedurele context waarin de vordering is ingesteld, maar de rechtsgrondslag waarop dat is geschied. Volgens deze benadering dient te worden nagegaan of het recht of de verbintenis waarop de vordering is gebaseerd, voortvloeit uit de gemeenschappelijke regels van het burgerlijk recht en het handelsrecht dan wel uit specifieke afwijkende regels voor insolventieprocedures (arrest van 20 december 2017, ■■■■■ e.a., C-649/16, EU:C:2017:986, punt 29).

- 14 De kwalificatie van de „Prüfungsklage” in de zin van § 110 IO is in de Duitstalige literatuur zeer omstreden. Deels wordt verordening nr. 1346/2000 toepasselijk geacht, aangezien een dergelijke eis de bevoegdheid betreft om te delen in de opbrengst van de verdeling. Anderen benadrukken het aspect dat het gaat om rechten die reeds vóór de opening van de insolventieprocedure zijn ontstaan en derhalve niet in een oorzakelijk verband staan met de insolventie. Om die reden is volgens hen verordening nr. 1215/2012 van toepassing. Volgens een bemiddelende opvatting is van belang in hoeverre specifiek vragen met betrekking tot het insolventierecht (bijvoorbeeld over de rangorde) aan de orde zijn.
- 15 De verwijzende rechter is geneigd de bij hem aanhangige eis als „nauw verbonden met de insolventie” aan te merken en bijgevolg de toepasselijkheid van verordening nr. 1215/2012 te ontkennen. In zoverre is er evenwel geen sprake van een *acte clair*.
- 16 Voor het geval dat het Hof de eerste vraag bevestigend beantwoordt, en dus beslist dat de „Prüfungsklage” feitelijk valt onder artikel 1, lid 2, onder b), van verordening nr. 1215/2012, wenst de verwijzende rechter te vernemen of artikel 29 van deze verordening in een geval zoals het onderhavige analoog dient te worden toegepast (vraag 2a). Naar de opvatting van sommige schrijvers behoort dit tot de mogelijkheden, omdat verordening nr. 1346/2000 geen met de artikelen 29 en 30 van verordening nr. 1215/2012 vergelijkbare regelingen inzake de aanhangigheid bevat. De verwijzende rechter acht dit evenwel twijfelachtig, aangezien volgens de rechtspraak van het Hof de werkingssfeer van verordening nr. 1346/2000 enerzijds en die van verordening nr. 1215/2012 anderzijds strikt dienen te worden gescheiden. Deze verordeningen dienen aldus te worden uitgelegd dat elke overlapping tussen de in die teksten vervatte rechtsregels en elk rechtvacuüm moet worden vermeden (arrest van 20 december 2017, ████████ e.a., C-649/16, EU:C:2017:986, punt 24).
- 17 Mocht artikel 29 van verordening nr. 1215/2012 naar de opvatting van het Hof rechtstreeks of analoog van toepassing zijn, rijst verder de vraag of in een geval zoals het onderhavige is voldaan aan de in deze bepaling genoemde voorwaarden (vraag 2b).
- 18 De verwijzende rechter gaat ervan uit dat het bij beide litigieuze vorderingen gaat om „vorderingen die hetzelfde onderwerp” betreffen. In zoverre verschilt de Duitse taalversie van verordening nr. 1215/2012 van de Franse („demandes ayant le même objet et la même cause”). Volgens de rechtspraak van het Hof is er echter reeds sprake van een identiteit van de vorderingen, als onderwerp en oorzaak van de vorderingen identiek zijn (arrest van 8 december 1987, Gubisch Maschinenfabrik, C-144/86, EU:C:1987:528, punt 14).
- 19 Of het ook gaat om vorderingen „tussen dezelfde partijen”, lijkt echter twijfelachtig, aangezien er aan de zijde van de verweerder sprake is van verschillende curatoren. Verder moet in aanmerking worden genomen dat de curator in het kader van de verificatieprocedure – dat wil zeggen in de procedure

■

waarin over een „Prüfungsklage” wordt beslist – al naargelang de lidstaat verschillende functies uitoefent, te weten ofwel de functie van vertegenwoordiger van de boedel respectievelijk van de schuldenaar ofwel de functie van partij.

- 20 Bovendien rijst de vraag of het überhaupt verenigbaar is met de fundamentele waarden van verordening nr. 1346/2000 dat wordt uitgegaan van een bindende werking van de beslissing in de secundaire insolventieprocedure over het recht op deelneming voor de hoofdinsolventieprocedure. Hierover verschillen de meningen in de Duitstalige literatuur.
- 21 Een schrijver wijst erop dat de verificatieprocedure in de regel slechts de nationale context betreft, en niet het spanningsveld tussen meerdere insolventieprocedures. Deze procedure heeft in de regel geen geldigheid in het buitenland, aangezien daarmee slechts wordt beoogd vast te stellen of een op het vermogen van de schuldenaar te verhalen vordering voor een bepaalde nationale procedure bestaat. Bovendien zou de veronderstelling dat de vaststelling van de vordering in de secundaire procedure een bindende werking voor de hoofdprocedure heeft, in strijd zijn met het beginsel dat de gevolgen van de secundaire insolventieprocedure beperkt zijn tot het in de betrokken lidstaat gelegen vermogen. Om die reden moeten de vorderingen in iedere insolventieprocedure zelfstandig worden getoetst, en de vaststelling van een vordering in een buitenlandse verificatieprocedure heeft slechts indicatieve werking.
- 22 Andere schrijvers bestrijden deze opvatting en stellen verschillende andere oplossingen voor, waaronder de erkenning van beslissingen over een „Prüfungsklage” gebaseerd op artikel 25 van verordening nr. 1346/2000.
- 23 De verwijzende rechter acht geen van deze opvattingen geheel overtuigend.
- 24 Indien de in Oostenrijk aanhangige procedure daadwerkelijk noodzakelijkerwijs had moeten worden geschorst op grond van artikel 29 van verordening nr. 1215/2012, dan zou de rechter in eerste aanleg een procedurele fout hebben begaan door een dergelijke beslissing niet te nemen. De verwijzende rechter beslist hierover in laatste aanleg, waardoor hij krachtens artikel 267 VWEU verplicht is het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing.
- 25 Ten slotte heeft de verwijzende rechter twijfels over de uitlegging van artikel 41 van verordening nr. 1346/2000. Dit betreft allereerst de voorwaarde dat de schuldeiser „de aard, de datum van ontstaan en het bedrag van de vordering” dient op te geven. Het is de vraag of het voldoende is als de schuldeiser de vordering slechts globaal omschrijft (bijvoorbeeld „vordering van onderaannemer JSV Slawomir Kubica voor de uitvoering van wegwerkzaamheden”) en de datum van ontstaan niet wordt vermeld bij de indiening zelf, maar slechts kan worden afgeleid uit de bijgevoegde bijlagen (vraag 3a).
- 26 Wat specifiek de „aard van de vordering” betreft, wordt in de literatuur erover gediscussieerd of alleen de rechtsgrondslag van de vordering (bijvoorbeeld overeenkomst of onrechtmatige daad) of alle feiten die rechten in het leven

roepen, moeten worden vermeld. De verwijzende rechter verwijst in dit verband naar het standaardformulier dat op grond van artikel 55 van de nieuwe EU-verordening betreffende insolventieprocedures (verordening [EU] 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015) voor het indienen van de vorderingen dient te worden gebruikt. Uit de in dit formulier genoemde categorieën (bijvoorbeeld „contractuele verplichting van de schuldenaar”, „aansprakelijkheid van de schuldenaar op grond van opzettelijke, onrechtmatige daad”, zie punt 6.5 van het formulier in bijlage II bij de uitvoeringsverordening [EU] 2017/1105 van de Commissie van 12 juni 2017) kan worden afgeleid dat een globale classificatie van de vordering toereikend is.

- 27 Wat de „datum van ontstaan van de vordering” betreft, bevat het Oostenrijkse recht geen uitdrukkelijke bepaling dat deze bij de indiening van de vordering zelf dient te worden opgegeven. Met het oog op artikel 41 van verordening nr. 1346/2000 lijkt het echter de vraag of het volstaat als, zoals in casu, de datum van ontstaan van de vordering slechts kan worden afgeleid uit de bijlagen bij de indiening (bijvoorbeeld datum van opstelling van de overgelegde facturen). In dit verband moet ook worden verwezen naar de Oostenrijkse rechtspraak op grond waarvan strenge maatstaven gelden voor de beoordeling of een indiening van de vordering voldoet aan de wettelijke inhoudelijke vereisten. De indiening moet dusdanig bepaald zijn dat deze de curator, de schuldenaar en de andere schuldeisers de mogelijkheid biedt zich duidelijkheid te verschaffen over het bestaan van de ingediende vordering om hen in staat te stellen op de juiste wijze op de ingediende vordering te reageren.
- 28 Mocht het Hof op grond van artikel 41 van verordening nr. 1346/2000 oordelen dat de vordering niet op de juiste wijze is ingediend, rijst verder de vraag of een uit het perspectief van de indienende schuldeiser gunstiger nationale bepaling kan worden toegepast, dus of de genoemde bepaling slechts een maximumnorm vaststelt (vraag 3b). Mocht dit het geval zijn, dan zou de onderhavige indiening van de vordering ondanks de ontbrekende datum van ontstaan voldoende kunnen zijn, aangezien het nationale Oostenrijkse recht een dergelijke expliciete bepaling niet kent.
- 29 In dit verband gaat de verwijzende rechter ervan uit dat de gevolgen van een overeenkomstig artikel 41 van verordening nr. 1346/2000 onvolledige indiening bij gebreke van een regeling in deze verordening zich richten naar de *lex fori concursus*.
- 30 Voor het onderzoek of de indiening door verzoekster toereikend kan worden geacht, is het van rechtstreeks belang dat de inhoudelijke vereisten van een indiening van de vordering overeenkomstig artikel 41 van verordening nr. 1346/2000 worden verduidelijkt. Om die reden moet ook deze vraag worden voorgelegd aan het Hof.